

Beknopte rapportage nader onderzoek

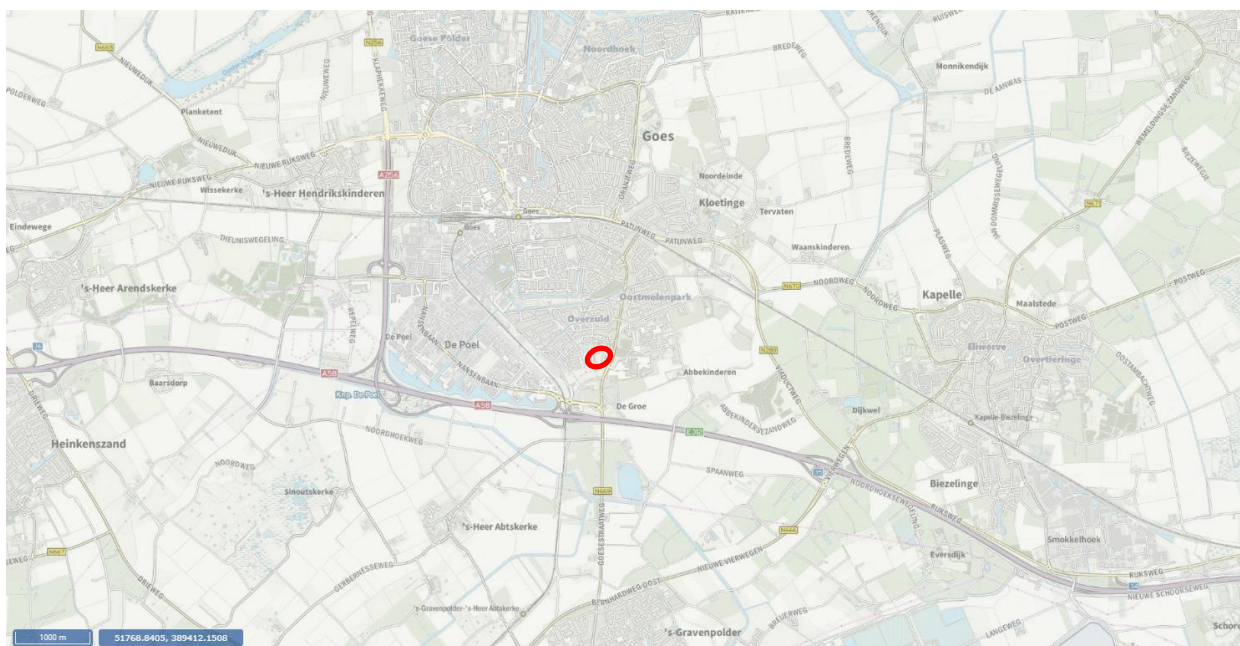
memonummer	231030	
datum	1 maart 2024	
aan	De F. van Gorp	Plan & Omgeving
van	S.J.M.P. Halters	Buijs Eco Consult B.V.
project	Bomen Pykeswegje Goes	
projectnr.	231030	
betreft	Bevindingen 2023 nader vleermuisonderzoek bomen Pykeswegje Goes	
Bijlagen	1 Wettelijk kader	

1. Inleiding

Buijs Eco Consult voert in opdracht van Plan & Omgeving een nader onderzoek uit naar aanwezigheid van vleermuizen en specifiek vliegroutes en foerageergebied en eventuele verblijfplaatsen (potentieel essentiële en beschermde functies) ter plaatse van de te verwijderen bomen in het openbaar gebied van Goes (zie figuur 1). Dit onderzoek komt voort uit de uitgevoerde quickscan (mei 2022).

In de quickscan is aangegeven dat bepaalde functies voor vleermuizen die in potentie aanwezig kunnen zijn (maar niet op voorhand kunnen worden vastgesteld of uitgesloten). Om dit nader te bepalen is nader onderzoek uitgevoerd.

Het plangebied ligt in gemeente Goes ten zuiden van de huidige nieuwbouwwijk en ten noorden van de A58.

Figuur 1: Globale planlocatie in rode contour (Bron ondergrond: kaarten Zeeland)

2. Doel en planvoornemen

Het doel van het vleermuisonderzoek is om de functies van de bomen voor op aanwezigheid van vliegroute en/of essentieel foerageergebied voor vleermuizen (alle soorten strikt beschermd). Ook verblijfplaatsen (met name paarverblijfplaats van bijvoorbeeld gewone of ruige dwergvleermuis) is vanwege enkele niet op voorhand uit te sluiten. Omdat op een groot deel verlichting (zowel op de weg als indirect op de bomen wordt verlicht, is worden lichtschuwe soorten (myoten, grootoorvleermuis) minder waarschijnlijk geacht.

Het is het voornemen van de gemeente Goes is om het gebied te herinrichten. Omdat de bomen al op leeftijd zijn is kap van de bomen (en herplant) voorzien.

Aangenomen is dat voor deze herinrichting enkel het omliggend groen nabij de bomen enkel lokaal gesnoeid wordt.

Figuur 2. Impressie bomen aan de Pykeswegje

3. Wettelijk kader

Vanuit de Wet natuurbescherming is bij ruimtelijke ingrepen en niet bestendig beheer de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van de Wet natuurbescherming is o.a. het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Per 1 januari 2024 is de Wet natuurbescherming beleidsneutraal overgegaan in de Omgevingswet.

Door, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen en niet bestendig beheer, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden, kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Voor een uitgebreide toelichting op het wettelijk kader wordt verwezen naar bijlage 1.

4. Methode

Er is gebruik gemaakt van de batdetectoren Pettersson D240x, D230, Echometer (Touch 2 pro) en een of meerdere Songmeters SM4 BAT met GPS-logger). Opgenomen geluiden (zowel in voorjaar/zomer als het najaar zijn tijdens een bezoek ook opnamen gemaakt) zijn geanalyseerd met de programma's BatSound en Kaleidoscope. Er is iedere ronde geïnventariseerd met een tot twee ter zake deskundige waarnemers, R.J. Buijs, en/of S.J.M.P. Halters van Buijs Eco Consult B.V. Daarbij is gewerkt volgens van het vleermuisprotocol 2021. In de periode 2022/2023 is het terrein hiervoor vijf maal het terrein bezocht.

De te verwachten soorten op de locatie met mogelijke beschermde functie waren:

- Gewone dwergvleermuis;
- Ruige dwergvleermuis;
- Laatvlieger;

En (eventueel) soorten minder voorkomend:

- Watervleermuis;
- Rosse vleermuis;
- Grootoorvleermuis (spec.).

Tijdens de bezoeken is gebruik gemaakt van warmtebeeldcamera's (FLIR E6/ Pulsar Helion XP50) en een krachtige zaklamp (Feniks) om aanwezige vleermuizen in hun bewegingen te kunnen volgen. De veldbezoeken in het voorjaar/zomer zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang tot ca. middernacht, danwel vanaf twee uur voor zonsopgang tot zonsopgang. De bezoeken tijdens de najaarsperiode zijn uitgevoerd in de nachtelijke uren, in de periode rond middernacht (volledig donker).

Tabel 1 Overzicht bezoekdata

Datum	Aanvangstijd	Eindtijd	Weer	Bijzonderheden
11 september 2022	01.30	03.30	17 °C-wind 2 Bft ZZO, nagenoeg onbewolkt	Heel rustig. Amper vleermuisactiviteit (enkel gewone dwergvleermuis)
13 december 2022			overdag	Niet alle gaten waren inspecteerbaar, geen bijzonderheden aangetroffen
19 mei 2023	03:40	06:30	11 °C-wind 3 Bft NO, half bewolkt	Tot bijna zonsopgang enkele gewone dwergvleermuis foeragerend langs de bomen.
6 juni 2023	21.45	00.20	17 °C-wind 2 Bft N, licht tot half bewolkt	Diverse soorten aanwezig. gewone dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig. Geen verblijfplaats.
29 augustus 2023	00.30	02.30	12 °C-wind 2 Bft ZW, vrijwel geheel bewolkt	Balts van gewone dwergvleermuis, met tussenpozen. Op basis hier van paarverblijfplaatsen in omliggende bebouwing die naar foerageergebieden vliegen en terug naar verblijfplaatsen in omliggende gebouwen.

5. Bevindingen

Vleermuizen werden over het algemeen diffuus in de omgeving van de bomen waargenomen. De vleermuisactiviteit is laag te noemen. Wel zijn vermoedelijke meerdere verblijfplaatsen op korte afstand van de planlocatie aanwezig. Het merendeel van de waarnemingen heeft betrekking op gewone dwergvleermuizen (PIPPIP). Tijdens de najaarsbezoeken is ook meermaals ruige dwergvleermuis (PINAT) waargenomen. Verblijfplaatsen ter plaatse van het plangebied niet aangetroffen. Tijdens enkele bezoeken (zomer) is ook laatvlieger waargenomen.

De waargenomen vogelnesten zijn in 2023 op diverse momenten beoordeeld. Hieruit is gebleken dat in deze periode geen jaarrond beschermde vogels gebruik hebben gemaakt van de aanwezige holten.

Omdat geen nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten is waargenomen, is voor de voorgenomen kap en herplant van de bomen enkel het zorgplichtbeginsel van toepassing (er vinden geen ingrepen ter plaatse van actieve nesten).

6. Conclusies en aanbevelingen

Tijdens het vleermuisonderzoek is activiteit van vleermuizen vooral in langs vliegende en/of foeragerende vorm waargenomen. Meermaals vastgestelde soorten zijn:

- Gewone dwergvleermuis (PIPPIP);
- Ruige dwergvleermuis (PINAT);
- Laatvlieger (EPTSER).

Er zijn in het plangebied vrijwel alleen waarnemingen gedaan van langs vliegende en foeragerende exemplaren. De vleermuisactiviteit ter plaatse tijdens de veldbezoeken was laag te noemen (hooguit een vleermuis tegelijk waarneembaar).

Verblijfplaatsen en/of andere essentiële functies voor vleermuissoorten zijn ter plaatse van de bomen niet waargenomen.

7. Resume

- In het plangebied zijn voornamelijk gewone dwergvleermuis, en in mindere mate ruige dwergvleermuis en een enkele keer een laatvlieger waargenomen. Van deze soorten is per bezoek 1 exemplaar tegelijk gezien.
 - Van deze gewone dwergvleermuis is een vermoedelijke verblijfplaats op niet al te grote afstand van de bomen aanwezig. In de bomen zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Met de voorgenomen werkzaamheden, kap en herplant van bomen, worden op basis van de getoetste werkzaamheden geen verblijfplaatsen aangetast.
 - Een essentiële vliegroute voor ter plaatse van het plangebied is eveneens niet vastgesteld. Wel is bij enkele veldbezoeken ook een enkele passerende laatvlieger waargenomen.
- Voor het verrichten van de benoemde werkzaamheden aan bomen is een ontheffing Wet natuurbescherming, heden een Omgevingsvergunning flora en fauna activiteit, niet aan de orde. Wel is het noodzakelijk om het Zorgvuldig handelen principe toe te passen.
 - Dit kan door enerzijds de werkzaamheden buiten het broed/voortplantingsseizoen te plannen (zodat negatieve effecten van algemeen voorkomende broedvogels wordt voorkomen). Op dit moment zijn vleermuizen ook nog nauwelijks actief.

Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Omgevingswet vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Bijlage 1 Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de oude Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. Per 01/01/2017 zijn beide onderdelen (en de Boswet) geïntegreerd in de Wet natuurbescherming (Wnb).

Per 01/01/2024 zijn alle onderdelen (beleidsneutraal) overgegaan in de Omgevingswet.

Gebiedsbescherming

In de Natura 2000 gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijngebied (Voorheen Speciale beschermingen Zones, Sbz's) opgenomen.

Globaal kan worden gesteld dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is per 01/01/2024 ook opgenomen in de Omgevingswet. Deze wet omvat de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden, de bescherming van Vogelrichtlijnsoorten en overige soorten. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking.

Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit deze kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Omgevingswet.

Onder de werking van de soortbescherming vallen circa 930 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën, en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status.

In het Bal zijn meerdere specifieke zorgplichten opgenomen, waaronder in artikel 11.27 dat toeziet op de specifieke zorgplicht voor onder meer flora- en fauna-activiteiten. In het eerste lid is een vergelijkbare zorgplicht opgenomen als onder de algemene zorgplicht, namelijk dat degene die een flora- en fauna-activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben:

1. alle maatregelen neemt die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
2. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
3. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

In het tweede lid van artikel 11.27 Bal wordt de invulling van de specifieke zorgplicht voor Flora- en fauna-activiteiten nader uitgewerkt. Hierin staat dat de plicht 'in ieder geval' (dus een niet-limitatieve opsomming) inhoudt dat wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van bepaalde soorten en voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats.

Verwezen wordt naar de volgende soorten:

- van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX (de nationaal beschermde soorten) of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3° Ow.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen. Verder wordt er ook gevraagd om tijdens en na het verrichten van de activiteit na te gaan of de getroffen passende preventieve maatregelen de beoogde effecten hebben.

De zorgplicht geldt altijd voor alle in het wild levende soorten, ongeacht een eventueel van toepassing zijnde vrijstelling, gedragscode of vergunning. De zorgplicht voor soorten is bovendien niet beperkt tot de dieren en planten zelf, maar ook tot de directe leefomgeving van de soorten. Dat betreft voor dieren de foerageergebieden, rust en vaste verblijfplaatsen en plaatsen voor het grootbrengen van de jongen.

De werkingssfeer van de Omgevingswet aangaande beschermde soorten is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft de beschermde soorten **overal** in Nederland bescherming.

- Beschermde soorten – met (Provinciale) vrijstelling:
Voor deze soorten geldt een vrijstelling van een of meerdere verbodsbepalingen (zoals bijvoorbeeld het vangen van dieren en/of het vernielen van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten is derhalve in veel gevallen geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Omgevingswet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft over het algemeen (en dus per Provincie verschillend) onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de woelrat, de egel, konijn, ree en vos, algemene amfibiesoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

- Overige 'nationaal beschermde' soorten:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een mogelijkheid voor ontheffing, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Voor deze soorten is derhalve een ontheffing nodig of kan gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode. Soorten die vallen onder dit nationale beschermingsregime vallen betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals das, boommarter, algemene amfibieën en reptielen alpenwatersalamander, hazelworm, flora als schubvaren en bokkenorchis en vissoorten waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

- Habitatrichtlijnsoorten:
Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke

ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de bever, otter, noordse woelmuis, verschillende amfibiesoorten waaronder rugstreeppad en kamsalamander.

- **Vogelrichtlijnsoorten:**

Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling ook geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Zorgplicht

Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor onbeschermden en beschermde soorten die zijn vrijgesteld geldt de ook 'specifieke zorgplicht' (artikel 11.27, Bal). Deze zorgplicht houdt in dat initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermde gebieden en in het wild voorkomend plant en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen en verschillende functies zijn niet allen gelijk. Als meest 'veilige' periode voor de meeste soorten geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half oktober, de periode waarin de broed- en jongen voortbrengtijd veelal achter de rug is en diersoorten als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn.

Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren of amfibieën die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen genomen te worden om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen of terreindelen af te zetten en het werk ter plaatse stil te leggen). Ecologische begeleiding kan hierin voorzien.